

## Henkilökohtainen osaamisen kehittämissuunnitelma (HOKS)

Työhön ja itsenäiseen elämään valmentavan koulutuksen aloittavalle opiskelijalle laaditaan henkilökohtainen osaamisen kehittämissuunnitelma (HOKS), joka sisältää

- aiemmin hankitun osaamisen tunnistamisen ja tunnustamisen
- puuttuvan osaamisen hankkimisen suunnitelman
- osaamisen osoittamisen ja arvioinnin suunnitelmat
- opiskelijan tarvitsemat ohjaus- ja tukitoimet sekä vaativan erityinen tuen toteutuksen
- ura- ja jatkosuunnitelman.

Työhön ja itsenäiseen elämään valmentavan koulutuksen tavoitteena on antaa opiskelijalle valmiuksia edellytystensä mukaisesti työtehtäviin ja mahdollisimman itsenäiseen elämään. Työhön ja itsenäiseen elämään valmentavassa koulutuksessa opiskelijan opiskeluvalmiudet, vaativan erityisen tuen tarve sekä aiemmin hankittu osaaminen selvitetään koulutuksen alussa koulutuksen tavoitteiden asettamiseksi ja HOKSin laatimiseksi. HOKSin osana on henkilökohtainen ura- ja jatkosuunnitelma.

Koulutuksen järjestäjän velvollisuutena on hankkia tietoa opiskelijan esittämistä asiakirjoista ja muista tarvittavista selvityksistä. Opiskelijan tullessa ammatilliseen koulutukseen on tärkeää, että tieto vaativista erityisen tuen menetelmistä ja henkilökohtaisista tavoitteista siirtyvät opiskelijan mukana. Lisäksi opiskelijan suostumuksella sosiaali- ja terveydenhuollon tuottamat asiakirjat, kuten esimerkiksi lääkärinlausunto tai kuntoutussuunnitelma, sisältävät tarpeellista tietoa opiskelijan tilanteesta ja toimintakyvystä.

Työhön ja itsenäiseen elämään valmentavassa koulutuksessa opiskelijan aiemmin hankkimaa osaamista voidaan tunnustaa silloin, kun se on opiskelijan kannalta tarkoituksenmukaista. Tällainen tilanne voi olla esimerkiksi, jos opiskelija jatkaa aiemmin aloittamaansa työhön ja itsenäiseen elämään valmentavaa koulutusta tai vaihtaa koulutuksen järjestäjää.

Koulutuksen järjestäjä vastaa henkilökohtaisen osaamisen kehittämissuunnitelman laatimisesta ja säännöllisestä päivittämisestä. HOKSin laadintaan ja päivittämiseen osallistuvat opettaja ja opiskelija sekä tarvittaessa muut opiskelijan kanssa työskentelevät sidosryhmät. Alaikäisen opiskelijan huoltajalla tai laillisella edustajalla on mahdollisuus osallistua suunnitelman laadintaan. Työpaikalla järjestettävän koulutuksen osalta työnantaja tai työpaikan edustaja sekä muut koulutukseen ja ohjaukseen osallistuvat tahot osallistuvat kehittämissuunnitelman laadintaan ja päivittämiseen siltä osin, kun opiskelijan henkilökohtainen osaamisen kehittämissuunnitelma sitä edellyttää.

Opettaja sekä opetukseen ja ohjaukseen osallistuva henkilöstö käyttää opiskelijan osaamisen ja vaativan erityisen tuen tarpeen tunnistamisessa monipuolisesti erityisopetuksen menetelmiä, muun muassa

- osaamisen ja vaativan erityisen tuen kartoituksia,
- havainnointia ja seuranta,
- opiskelijan itsearviointia,
- haastatteluja sekä
- tarvittaessa testauksia ja kartoituksia.

Työhön ja itsenäiseen elämään valmentavassa koulutuksessa osaamisen hankkimisen tavoitteet valitaan koulutuksen perusteen pohjalta opiskelijalle yksilöllisesti. Opiskelijan opintojen yksilöllinen suunnitelma sisältää tiedot osaamisen hankkimisen tavoista, oppimisympäristöistä ja ajoituksesta sekä siitä, millaista ohjausta ja vaativaa erityistä tukea opiskelija tarvitsee koulutuksen osakohtaisesti osaamisen hankkimisessa.

Osaamistavoitteiden valinnassa painotetaan opiskelijan ura- ja jatkosuunnitelmaa.

Osaamistavoitteita valitaan sen mukaan, millaista osaamista ja valmiuksia opiskelija tarvitsee, jotta ura- ja jatkosuunnitelman toteutuisi mahdollisimman hyvin. Ura- ja jatkosuunnittelua aloitetaan tekemään koulutuksen alussa ja siinä huomioidaan opiskelijan vamman tai sairauden tuottamat haasteet työllistymisessä ja erilaiset palvelutarpeet. Ura- ja jatkosuunnitelmaa päivitetään osana henkilökohtaistamista.

Opiskelijalle mahdollistetaan yhdenvertaisesti ammatillinen koulutus. Koulutuksen avulla opiskelija voi löytää osaamista mielekkääseen, hyvään ja mahdollisimman itsenäiseen elämään, sekä elämän eri osa-alueisiin, kuten työhön. Tavoitteena on saada opiskelija tuntemaan yhteenkuuluvuutta ja yhdenvertaisuutta yhteisössään sekä oppia arvostamaan kaikkia yhteisönsä jäseniä sellaisina, kuin he ovat.

Työhön ja itsenäiseen elämään valmentavan koulutuksen suoritus aika määräytyy opiskelijan henkilökohtaisen ura- ja jatkosuunnitelman, valmiuksien ja osaamisen hankkimistarpeiden perusteella. Työhön ja itsenäiseen elämään valmentavaan koulutukseen osallistuvien opiskelijoiden oppimisvalmiuksissa on yksilöllisiä eroja, jolloin koulutuksen järjestäjän päätökset suoritusajasta vaihtelevat opiskelijakohtaisesti. Koulutuksen suoritus aika on vähintään yksi ja enintään kolme vuotta. Päätös suoritusajasta tehdään koulutuksen alussa osana henkilökohtaista osaamisen kehittämissuunnitelmaa ja siinä huomioidaan oppivelvollisuus. Koulutuksen suoritus aikaa voidaan muuttaa koulutuksen aikana opiskelijan yksilöllisten tarpeiden ja tavoitteiden mukaisesti.

Yksilöllisten opintopolkujen rakentaminen edellyttää ammatillisen koulutuksen järjestäjiltä tiivistä yhteistyötä opiskelijan sidosryhmien kanssa. Opiskelijan oppimisympäristöä, opetus- ja ohjausjärjestelyjä mukautetaan kohtuullisesti hänelle sopiviksi. Vaativaa erityistä tukea tarvitsevan opiskelijan yhteistyöverkosto muodostuu huoltajien lisäksi yleensä kuntoutus- ja palveluverkoston toimijoista sekä työelämän edustajista. Eri toimijoiden välinen yhteistyö

mahdollistaa opiskelijan opinnot ja tarvittavien palveluiden kokonaisuuden jo koulutuksen aikana, ja etenkin koulutuksen jälkeen.